

B

Jørgensen, Kjell
Boks 138,
3430 Spikkestad.

ISSN 0802-3824

BYGDEMAGASINET

NR 24 JANUAR 1993

Vi ønsker våre
lesere et riktig

**GODT
NYTT ÅR**

Bygdemagasinet

Krystallveien 37, 3478 Nærsnes

Organ for Røyken historielag

Redaktør: Ole Sønju, Krystallveien 37,
3478 Nærsnes. Tlf. 281254

Innhold side

Formannen har ordet	3
Lever-Hellerne	4
Omslagsbildet	4
Isvekkingen	5
For siste gang: Vinolkleven	9
Gratulerer Røyken Bondelag 100 år	10
Årbok 1992: Røyken Bondelag 100 år	11
Gammel bebyggelse: Haga i Nærsnes	12
Spøkelser også i Røyken	14
Premiekonkurransen i nr. 23:	
Kroktind-harv	16
Fra Asker og Bærums Budstikke 9.09.1903:	
Kraft til Slemmestad	17
Historielagsfolder	17
Premiekonkurranse	20
En tønne pors - til hva?	21
Hotellet i Åros	23
Gamle bilder vekker minner	24
Asker og Bærums Budstikke 31.10.1900:	
Heggedal og Omegns Privatbank	24
I Slemmestad: Gravemaskin anno 1927	25
Oldtidsmarsjen	26
Hvem går til gull?	26
Kildeskrifter til slekts- og lokal-	
historie i Røyken	27
For 50 år siden:	
60 røykenbøringer bøtlagt for dans	30
Mange nye medlemmer	31
Julegilde	31
April 1914: Røkens fortsattelsesskole	32
Gammel bebyggelse: Dauerud	34
Banken og bygdenavnet	35

Bygdemagasinet nr. 24, opplag 550
Redaksjonen avsluttet 28. desember 1992

Formannen har ordet

Jeg ønsker alle våre medlemmer GODT NYTT ÅR, og tør håpe på et nytt rikt arbeidsår for laget.

Styret vil gå inn for å bedre kontakten med den store medlemsmassen. I løpet av første halvår vil det bli arrangert 2 medlemsmøter, forhåpentligvis med interessante emner. Disse er fastlagt til torsdag 11. april og torsdag 25. april. Reserver allerede nå disse datoene i din kalender.

Arbeidet på Hernestangen er kommet godt i gang. Senhøstes er det utført en god del restaureringsarbeide på "Salen". Plassering av bryggerhus og laftehus er godkjent og nå byggeanmeldt. Arbeidet starter til våren.

Historielaget er sterkt engasjert når det gjelder å ta vare på restene av vår historie. Vår moderne livsform har i lang tid valset frem over gamle minnesmerker. En aktiv inngripen fra Historielaget har gitt resultater. Ingen reguleringsplaner får nå passere uten at laget har kommet med sine uttalelser.

Under årets kulturuke, som starter 7. mars, vil vi samarbeide med Husflidslaget om en utstilling i Kornmagasinet.

Vi står også i år fremfor mange arbeidsoppgaver. Det være seg Hernestangen, Kornmagasinet eller arbeide med restaurering av gamle gjenstander.

Etter henstilling fra kommunalt hold har Historielaget også påtatt seg oppgaven med å kartlegge og merke en "kyststi" fra Asker's grense til Hurum.

Til de som måtte føle seg kallet til en liten innsats, kan vi garantere mange hyggelige stunder sammen med historisk interesserte venner.

Cato L. Christoffersen

Formann

Lever - Hellerne

Fra Bernt B. Svendsen har vi mottatt en forklaring på hva det gamle stedsnavnet Lever Hellerne i Årps kan bety. Navnet fant på et gårdskart fra 1774.

Forstavelsen Lever forekommer både ved gårdsnavn og naturnavn. Ved gårdsnavnene går forstavelsen tilbake til mannsnavnet Levor. Dette er fortsatt i bruk i Hallingdal. Og ved Skotselv har vi gårdsnavnet Leversby.

Ved naturnavnene er det leveren som er opphavet. Sammen med andre såkalte "innvollsnavn" er det gjerne formlikhet, farge eller enkelte hendelser som ligger bak. Eksempler er Hjartøy, Hjartholmen og Storvomma. Det finnes både Leverholmen, Leverskjær, Levertjern og andre lignende. Formen på holmer og skjær regnes som forklaringen, særlig der hvor den rødbrune granitten også gir fargen. Levertjern er navnet på et lite tjern med sterk brunfarge.

Enkelte hendelser kan også ligge bak som Oksemyra og Kuvomlunnen i Kjekstadmarka, der slakt med etterlatenskap er årsaken.

Personnavn ved hvileplasser har vi en del av i landet. (Men om Leverhellerne skulle ha vært overnattingssted for kramkaren Levor slipper jeg bare løs som et eksempel i fantasien).

Før noen finner helleren eller hellerne får vi vente med sammenligninger. Skulle det ikke finnes noen heller får vi våge at flertallsformen kan være -hellene-, og da kan det være en rund-aktig eller oval knause øst for veien. Det finnes.

Hilsen Bernt.

Personnavnet Levor har neppe vært en vanlig navn i Røyken på den gårdskartet fra Åros ble laget. Vi har studert folketellingen fra året 1801. På denne tid fantes det ingen personer med navnet Levor bosatt i Røyken.

Redaksjonen

OMSLAGSBILDET:

I gamle dager var det ingen skipstrafikk på fjorden vinterstid. Seilskutene greide ikke å forsere isen. Men i mars startet isvekkingen d.v.s. man skar råk i isen slik at skutene kunne slepes ut til åpent farvann.

I dette bladet finner du en beretning om isvekkingen skrevet av Bjørn Brønner

Isvekkingen

ISVEKKINGEN - ARBEIDET MED Å LAGE RAK FOR SKIPENE - VAR IKKE SÅ LITE AV ET FOLKESKUESPILL I DET GAMLE CHRISTIANIA OG DET GAMLE DRAMMEN. RØYKEN SOM UTGJØR EN DEL AV HURUMHALVØYA, HAR HATT OSLOFJORDEN PÅ DEN ENE SIDEN OG DRAMMENSFJORDEN PÅ DEN ANDRE. MYE AV TRAFIKKEN FRA/TIL RØYKEN HAR FOREGATT PÅ SJØEN OM SOMMEREN OG PÅ ISEN VINTERSTID. SELV OM VI BEVEGER OSS LITT UTEFOR RØYKEN I DENNE ARTIKLEN, HAR APNE RAKER I FJORDENE PÅ BEGGE SIDER AV RØYKEN HATT STOR BETYDNING FOR BYGDA VAR.

ISVEKKINGEN I OSLOFJORDEN ER MEGET GAMMEL. DA KONG SVERRE I MARS 1200 HADDE SEIRET I SITT STORE SLAG MOT BØNDENE, LOT HAN GJØRE RAK FOR Å KOMME UT AV HAVNEN MED SINE SKIP. ETTER SAGAEN YTRET HAN: "JEG VIL GJØRE RAK GJENNOM ISEN. DET SKAL VÆRE FIRE MANN OM Å HUGGE EN FAVN I LENGDEN OG FIRE FAVNER I BREDDEN OG RENGE VAGEN BAKETTER". I ARBEIDET MED Å LAGE RAK DELTO BADE BYENS FOLK OG KONGENS EGNE MENN.

VINTEREN 1876 VAR SISTE ÅR DET BLE APNET RAK MED "HANDKRAFT" INN TIL CHRISTIANIA. DA VAR DET 6 BUKSERBATER SOM HOLDT PASSASJEN APEN HELT TIL MIDTEN AV FEBRUAR. DET FØLGENDE ÅR BLE ISBRYTEREN "MJØLNER" ANSKAFFET, OG SIDEN HAR FARTEN INN TIL BYEN VÆRT APEN HELE ÅRET.

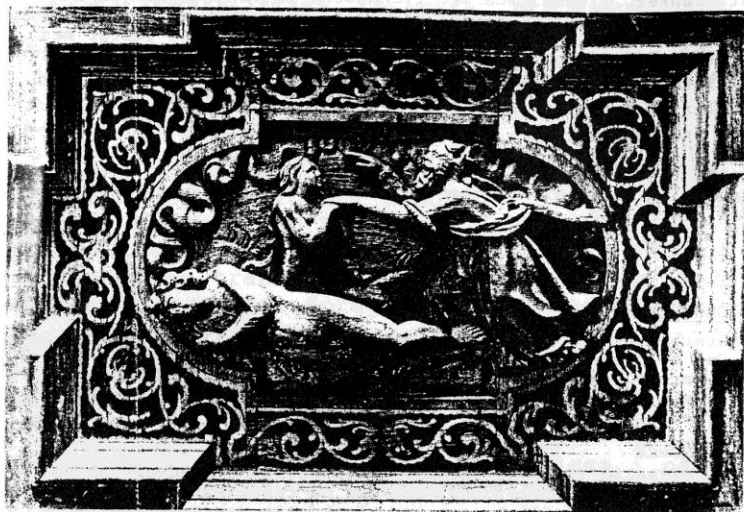
NÅR DET GJALT DRAMMEN, LA SKIPSBYGGERNE PÅ NYLANDS MEK. VERKSTED SISTE HAND PÅ ISBRYTEREN "THOR". DETTE VAR PÅ HØSTPARTEN 1889. ALLEREDE FØR JUL SAMME ÅR VAR DEN IGANG MED SIN KAMP MOT ISEN I DRAMMENSFJORDEN OG -ELVA.

HVORDAN DE TO SJØFARTSBYER DRAMMEN OG CHRISTIANIA KLARTE SEG UTEEN SPESIALBYGDE ISBRYTERE I DE TRAVLE ÅRENE FØR HENHOLDSVIS 1889 OG 1876, ER VANSKELIG Å FORSTÅ. I DE HVITE SEILS DAGER, DA DRAMMEN VAR EN TYPISK SOMMERHAVN OG HADDE SELV SOM UTEHAVN, LOT BYENS SKUTEREDERE SINE SKIP FRYSE INNE VINTEREN OVER. VÆRER SOM SKULLE SKIPE BLE FRAKTET PÅ ISEN FRA DRAMMEN TIL UTEHAVNEN. HEST OG SLEDE BLE MEST BENYTTET. TILBAKE TIL DE INNEFROSNE SKIP, SA GJALDT DET Å KOMME I GANG TIDLIG OM VÅREN OG HUNDREVIS AV MENN TJENTE GODE PENGER PÅ Å SKJERE RAK MED STORE ISSAGER. NÅR ISEN VAR GJENNOMSKåret MED SAG OG ISPI, GJENSTO DET LIKE VIKTIGE ARBEID Å "DUVE" ISFLAKENE, DET VIL SI Å SKYVE DEM UNDER DEN FASTE ISKANT. DETTE FOREGICK PÅ DEN MÅTE AT FIRE-FEM MANN STILTE SEG PÅ FLAKET, FOR DELS MED EGEN VEKT, DELS VED HJELP AV ET PAR BOMMER ELLER TUNGE TØMMERSTOKKER Å TVINGE FLAKET DYPT NOK TIL AT DET KUNNE GLI UNDER ISKANTEN, HVORETTER DET ØVRIGE MANNSKAP HALTE I EN KJETTING SOM MED EN JERNHÅKE VAR FASTGJORT TIL ISFLAKETS MOTSATTE KANT. DE MATTE VÆRE KJAPPE I VENDINGEN DE KARENE SOM STO PÅ FLAKET,

Isvekking - det første vårtegn

Fortsetter neste side-->

Brukseier Baarsrud
som forarte kisten
til Kunstindustri-
museet i Oslo.

BRUKSEIER BAARSRUD

Brukseier Baarsrud er indentisk med Thorvald Baarsrud. Han var eier av gården Klemetsrud nordre fra 1885 til 1928. Også gården Bårsrud var han eier og bruker av fra 1886. Den samme Thorvald Baarsrud var bygdas desidert største "isherre". Fra slutten av 1870-tallet var han eneier til isdriften på Bårsrudtjernet.

Thorvald Baarsrud dro til sjøss allerede som 14-åring. Bare 20 år gammel tok han styrmannseksamen og han var mange år kaptein i utenriksfart. Det er vel rimelig å anta at han har kjøpt kisten som nå befinner seg på Kunstindustrimuseet på en av sine mange reiser.

Ole Sønju

Åros anno 1774:

SITUATIONS CARTE

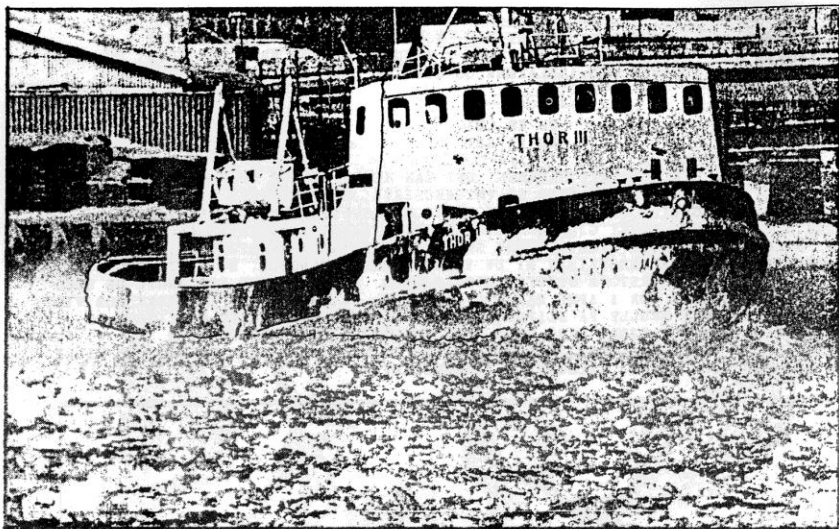
Vi har fått en del reaksjoner på gjengivelsen av gårdskartet fra Frøtvet i Åros som vi presenterte i Rygdemagasinet nr. 22.

Som nevnt i vår beskrivelse av kartet var det flere navn vi ikke kunne gi noen brukbar forklaring på. Videre var vi fullt klar over at vår forminskede gjengivelse av kartet ikke ville være lett å forstå. Meningen var egentlig bare å gi et lite tidssbilde fra Åros slik det var den gang for lenge, lenge siden.

Bernt B. Svendsen har sendt oss en fyldig beskrivelse både av kartet og navnene. Han påviser forøvrig at nøyaktighetsgraden mellom kart og virkelighet er så som så.

Svendsen har også laget bearbejdede utgaver av kartet. Men heller ikke disse vil få full rettferdighet i trykkeprosessen. Hans beskrivelse gjengir vi imidlertid i sin helhet:

I de siste 30 år har THOR III holdt åpen råk i Drammensfjorden. Og det gjør den fortsatt.

EN FIN JOBB OG FIKK ETTERHVERT ENDA HARDERE OPPGAVER. UNDER DEN FØRSTE VERDENSKRIG BLE DEN NEMLIG SOLGT TIL RUSSLAND, DER DET FORTSATT VAR TSARVELDE. THOR HADDE EN DRAMATISK FERD OPP LANGS NORSKEKYSTEN MED KURS FOR MURMANSK, VIA NORDKAPP. DET SKJEDDE I 1915 ELLER 1916. ALLEREDE I 1891 FIKK THOR SELSKAP MED TJALVE. OGSA DEN BLE BYGD PÅ NYLAND, VAR 22 METER LANG, 5,7 METER BRED OG HADDE EN MASKIN PÅ 200 HESTEKREFTER. TJALVE VAR ALTSÅ MINDRE ENN THOR, MEN GJORDE EN SKIKKELIG JOBB. ETTER AT THOR FORSVANT TIL RUSSLAND, MATTE TJALVE DE SISTE KRIGSÅRENE GJØRE JOBBEN ALENE. MEN I 1918 KOM THOR II FRA BERGSUND VED STOCKHOLM OG TOK KOMMANDOEN. SELV OM DEN VAR EN METER KORTERE ENN THOR, VAR DEN 9,1 METER BRED OG HADDE EN MASKIN PÅ 800 HESTEKREFTER. HELT FRAM TIL THOR III TOK OVER I 1960 VAR "TOERN" MED SINE 227 BR. TONN DEN STØRSTE SPESIALBYGDE ISBRYTEREN I NORGE. THOR III BLE SJØSATT I ALESUND. DEN ER 35 METER LANG OG 9,3 METER BRED. STYRKEN ER DET LITE Å SI PÅ: DEN ER PÅ 280 BR. TONN OG DIESELMOTOREN UTVIKLER NESTEN 1800 HESTEKREFTER. DEN KOSTET 2,4 MILLIONER KRONER, TIL SAMMENLIGNING KAN NEVNES AT TJALVE KOM PÅ 87000 KRONER! TAKKET VÆRE DISSE SPESIELLE ISBRYTERNE SOM HAR BRØYTET SEG FRAM I 100 ÅR PÅ DRAMMENSFJORDEN, HAR RØYKENBØRINGENE OG ANDRE KUNNET OPPRETTHOLDE BATTRAFFIKKEN PÅ FJORDEN SELV VINTERSTID.

BJØRN

April 1892

Fjorden og isforholdene.

Raagaagiften er ophørt Nat til idag. Fjorden er endnu ikke ganske isfri, idet der endnu ligger en Del Is i Grimsrudbugten, Hygenbugten og i Gilhusbugten. Det er imidlertid Meningen at slaa denne Is løs inden Helligdagene.

For siste gang:

VINOLKLEVEN

I Bygdemagasinet nr. 23 gjenga vi to mulige tolkinger av det gamle stedsnavnet Vinolkleven i Åros.

La oss straks slå fast:

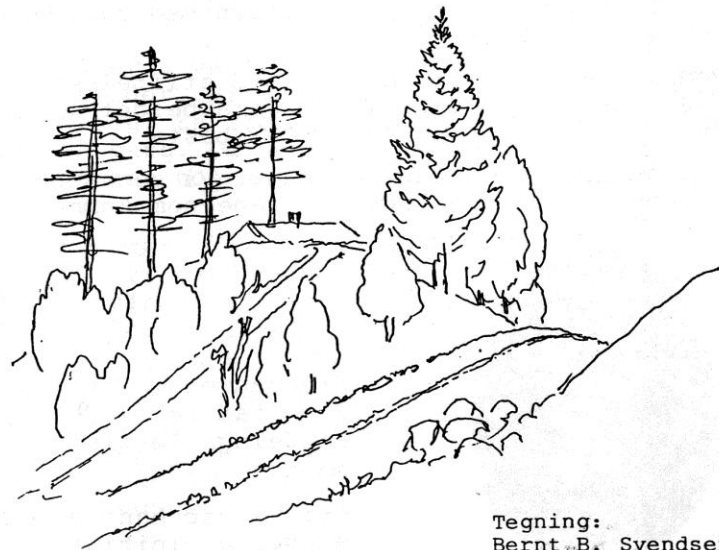
Navnet Vinolkleven er sammensatt av leddene Vin- (h)ol-kleven. Vin- betyr eng eller gressmark, hol- betyr avrundet høyde og -kleven betyr sti eller vei i bratt lende.

Vinhol-navnet finnes også et par steder i Sigdal og i Oppland.

Vi takker Bernt B. Svendsen på Spikkestad som har gransket kart og terreng og fått navnetydingen kategorisk slått fast av Institutt for namnegransking i Oslo.

I følge Svendsen ligger Vinolkleven i dag som en del av den gamle Hurumveien nær to kilometer sør for Åros. Kleiva er ca. 300 meter lang og slutter noen meter fra busstoppestedet Beston.

- Kanskje vi burde sette opp ett veiskilt ved foten av kleiva for å bevare det eldgamle navnet - skriver Bernt B. Svendsen avslutningsvis i sitt brev til Bygdemagasinet.

Tegning:
Bernt B. Svendsen

"Vinholen" sett fra nordvest
fra toppen av Kleiva går veien
unna bakke nordover mot Åros.

Gratulerer

Røyken Bondelag 100 år

Annet sted i bladet har vi skrevet om historielagets årbok -92 som i sin helhet er en omtale av Røyken Bondelags 100-årige virksomhet.

Røyken Bondelag markerte også jubileet med en svært stilig fest på Høyenhall lørdag 31. oktober. Totalt deltok ca. 100 personer og det var hilsningstaler og gratulasjoner fra fjern og nær.

Fra historielaget deltok de fire forfatterne av jubileumsboka (vår årbok -92) sammen med sine respektive. Forfatterne ble også vist stor oppmerksomhet under festen med overrekkeelse av blomster og gaver.

Bondelaget tok initiativet til stiftelsen av Historielaget i sin tid og samarbeidet mellom de to foreninger er det aller beste.

Vel overstått Røyken Bondelag. Vi ser frem til et godt samarbeide også i årene som kommer.

Ole

Statsagronom Edvard Kjekstad var Røyken Bondelags første formann.

Trolig var han også den egentlige initiativtaker til foreningen.

ÅRBOK 1992: RØYKEN BONDELAG 100 ÅR 1892-1992

Røyken historielags årbok 1992 er resultatet av et samarbeide mellom historielaget og Røyken Bondelag som rundet 100 år 29. oktober i -92.

Avtalen mellom partene ble inngått høsten -91. Den gikk ut på at Bondelaget bekostet utgivelsen, mens historielaget skulle skrive beretningen og redigere det ferdige produkt. Fra historielaget har Gustav Kirkerud, Odd Sandlund, Terje Martinsen og Ole Sønju skrevet beretningen med de to siste i redaksjonen.

Umiddelbart før Bondelagets 100-års dag 29. oktober -92 ble jubileumsboka (vår årbok -92) presentert av Bondelaget og historielaget i fellesskap ved egen pressekonferanse på Kornmagasinet. Dette resulterte i fine omtaler i Fremtiden, Drammens Tidende og Buskeruds Blad samt Røyken og Hurums Avis.

Årbok 1992 er i vanlig årbok-format med 72 sider stoff og bilder. Bildene -43 i tallet- er et kapittel for seg. En stor del av de offentliggjøres for første gang. Og de viser bygdas folk i arbeidssituasjoner, noe man skjelden ser på gamle fotos.

Boka er trykket i et opplag på totalt 500. Bondelaget har tatt hånd om 200 av disse og blant annet forært sine medlemmer ett eks. hver. Restopplaget (300) er overlatt historielaget som godtgjørelse for lagets innsats.

Boka er skrevet på en måte som gjør at den bør ha interesse for langt fler enn bondestanden og vi anbefaler deg å anskaffe den. Du kan kjøpe boka hos medlemmene i lagsstyret, hos Bygdemagasinet eller i bokhandelen i Rortunet på Slemmestad. Prisen er bare 25 kroner.

Ole

Gammel bebyggelse: HAGA i Nærsnes

I vår serie "gammel bebyggelse" vil vi denne gang se nærmere på bebyggelsen på det nedlagte småbruket Haga, (eller Hagen som det skrives) på Nærnestangen.

Først litt om stedet. Småbruket grenser til Sundbyveien i vest og har strandlinje mot Oslofjorden i øst. Totalt areal er ca. 21 mål. Stedet ble fraflyttet for noen år siden. Det er nå kjøpt av en interessegruppe av privatpersoner som planlegger utbygging av boliger.

I kommunens reguleringsplan forutsettes ca. 9 mål benyttet til boliger, mens ca. 11 mål er forutsatt bevart som friområde. Det fører en gangvei fra Sundbyveien over eiendommen ned til friområdet "Hagastranda" ved fjorden. I følge kommunens plan er det forutsatt at den gamle bebyggelsen i sin helhet bevares som et tun med ca. 3 mål grunn.

BEBYGGELSEN

Bebyggelsen er registrert i forbindelse med kulturminneregistreringen i Røyken i 1981. (SEFRAK-registreringen). Det er fra denne registreringen vi har hentet vår informasjon om bebyggelsen.

Våningshuset er opprinnelig oppført en gang før 1870. Halv 2. etasje er påbygd i 1890 og glassveranda i 1935. Grunnareal er 63 m².

Bryggerhuset er også oppført en gang før 1870. Det er på 27 m². Dette er et typisk bryggerhus slik de så ut omkring midten av 1800-tallet. Bakerovn utvendig på baksiden er trolig av noe yngre dato.

Uthusene er fjøs, vedsjul og hønsehus. Også disse er oppført en gang før 1870.

Alle husene har høy verneverdi som et samlet miljø.

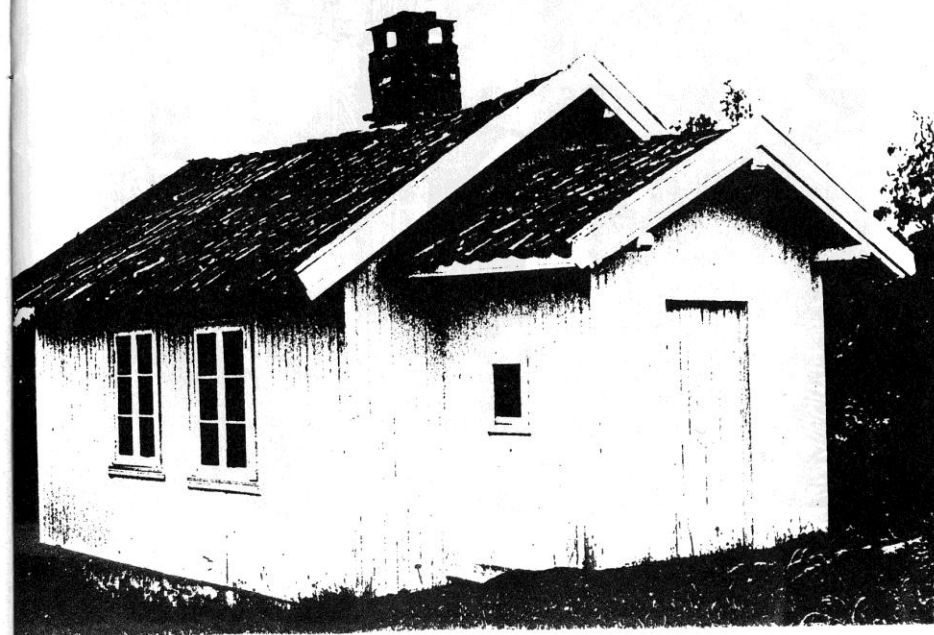
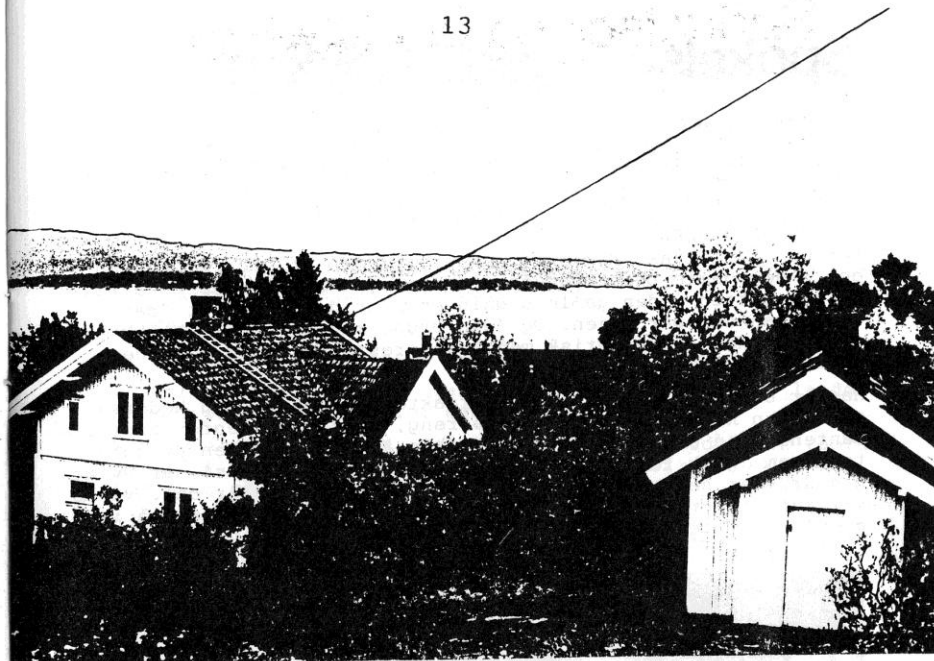
Vi gjør også oppmerksom på at eierne ønsker omregulering av eiendommen med tanke på større utnyttelse.

Ole

Bildene på neste side:

Øverst, til venstre våningshuset med Oslofjorden og Langåra bakenfor. Til høyre sees bryggerhuset.

Nederst, bryggerhuset. Når en kikker inn i denne bygningen føler en seg hensatt 100 år tilbake i tid. Bakerovnen kan ikke sees på bildet, men er murt utenfor veggen på langsiden til høyre. Dette er et "hus med sjel", men det trenger snarlig vedlikehold. Gamle folk på stedet mener at denne bygningen er den eldste av dagens bebyggelse i hele Nærsnes.

Spøkelser også i Røyken

I vår opplyste tid er det neppe noen som tror på spøkelser -skjønt, hvem vet-

I gamle beretninger kan vi lese om spøkelser - eller gjengangere- både her og der. Og spesielt den kulørte presse viser stor interesse for spøkelser også i vår tid.

DEN BRUNE MANNEN

For en tid tilbake dukket journalister fra et større ukeblad opp i den gamle prestegården i Sande. De hadde ønske om å tilbringe natten i den gamle bygningen hvor det heter at "den brune mannen" går igjen. Og "den brune mannen" har faktisk eksistert. Han er indentisk med sognepresten i Sande i årene 1789-1812, Hans Daniel Hammer.

Hammer ble av sine sognebørn betraktet som en riktig hedersmann. Men han kunne også være streng, spesielt ovenfor konfirmantene. Ved en anledning nektet han å konfirmere en av guttene som "gikk for presten". Dette tok gutten seg så nær av at han druknet seg. Siden fant aldri presten ro, heter det. Vi må vel anta at presten på en måte "straffes" ved å måtte "gå igjen" i den gamle prestegårdsbygningen.

Mange skal ha sett spøkelset i prestegården. Ja, sogar en prost møtte gjenferdet i trappa i det gamle huset. Gjenferdet smilte til prosten og sukket dypt, heter det.

I dag er den gamle bygningen kulturhus i bygda. Også Røyken historielag gjestet stedet for noen år tilbake, dog uten å møte noe spøkelse - -

Og journalistene fra ukebladet ble det ingen overnatting fordi huset ikke er beregnet til slik bruk - -

RØYKEN-SPOKELSER?

Men finnes det spøkelser i Røyken, mon tro?

Ja, det er klart. Overtro har florert i alle deler av landet gjennom alle tider. Derfor også i Røyken.

Ta bare navnene Dauerud, Daueruddalen og Dauerudbekken (omtalt i forrige utgave av bladet). Navnet betyr kort og godt "et sted hvor noen går igjen".

Eller vi kan bla opp i bygdeboka. Der har forfatteren, lærer Killingstad, gjengitt en rekke spøkelseshistorier.

DØDNINGEFERDEN PÅ DRAMMENSFJORDEN

En av disse beretningene heter "Dødningeferden eller spøkelsesskipet i Drammensfjorden". Seks sjømenn med glassaktige blikk dukket en natt opp ved ripa på en båt som seilte ut fjorden. Senere fikk folk vite at de seks sjømennene nylig var blitt borte på sjøen.

SPØKELSESDALEN

Guttersruddalen er spøkelsesdalen her i bygda om en skal tro bygdeboka. I denne dalen mellom Hyggen og Auvi har mange opplevd underlige ting gjennom årene. Blant dem var Erik skolemester. Erik var en ganske begavet gutt som hadde fått sin boklige lærdom hos den legendariske sognepresten Christian Holst. Nå, ja, den samme Erik skolemester ble avskjediget fra sin omvandrende skolemestergjerning i året 1838 på grunn av drikkfeldighet.

SPØKELSER I PRESTEGÅRDEN

Bygdeboka beretter ikke om spøkelseshistorier fra prestegården. Men i avisene har man kunnet lese om slikt. Selveste sogneprest Gunvald Kvarstein hørte mystiske lyder i den gamle bygningen. Det er neppe sogneprest Holst som går igjen selv om han var mester også i svarteboka. Men hans etterkommer i embedet, Johannes Crøger. Han "fant sin død i en dam som nu er tilkaset bag drengestuebygningen på det såkalte kirkegjærde" søndag den 27. september udi året 1830.

Spøkelser eller gjenferder kalles i den parapsykologiske forskning for aparisjoner. Dvs. noe som viser seg for så å forsvinne igjen. Spiritisme kalles kullsviretroen på at spøkelser virkelig finnes. For enkelte med denne sterke tro kan det "gå over styr".

Men ett er sikkert: Hittil er det aldri påvist at spøkelser har påført mennesker noen som helst fysisk skade.

Om noen av våre lesere har kjennskap til spøkelseshistorier fra Røyken ut over de som er gjengitt i bygdeboka vil vi sette pris på å bli kontaktet.

Ole Sønju

PREMIEKONKURRANSEN I NR. 23:

Kroktind - harv

Vi fikk 9 besvarelser og det var lovet 2 premier.

Besvarelsene viste at oppgaven slett ikke var enkel. De fleste innsendere hadde foreslått labbeharv, men andre forslag var pigg-harv og krok-tind-harv.

Tegningen vi viste i Bygdemagasinet var hentet fra Norsk Historisk Leksikon. Denne er av samme type som historielagets harv.

Det var bare en innsender som entydig hadde svart kroktind-harv, nemlig Siv Leren, Slemmestad. Derfor har hun fått premie (forøvrig andre gang på rad).

De øvrige løsninger kan heller ikke uten videre sies å være gale fordi man på lokalt plan brukte betegnelsene noe om hverandre. Eksempelvis skriver Randi Sandlund -som er en av innsenderne- at man kalte den samme harva for pigg-harv på hennes barndoms gård Lingsom.

Redaksjonen bestemte seg imidlertid for å foreta loddtrekning blant de resterende 8 innsendere for å kåre vinner nr. to. Den heldige ble Tor Johansen, Røyken.

Vi gratulerer vinnerne som har fått hvert sitt treung-kart.

Til orientering gjengir vi tegninger og beskrivelser av labbe-harv og kroktind-harv fra Norsk Historisk Leksikon. Pigg-harv er ikke nevnt i denne boka.

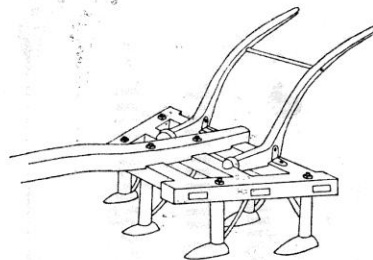

Fig. d. Labbe-harv.

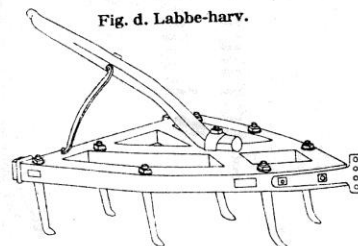

Fig. e. Kroktind-harv.

Labbe-h. (fig. d), også kalt *veksne-h.* eller *ekstirpator*, fikk større betydning. Den hadde trekantet ramme og oftest 3, 5 eller 7 jerntinder, som alle endte i en horisontal, trekantet plate, ikke ulikt veksnet på en ard. Labbe-h. ble tatt i bruk enkelte steder på Østlandet i slutten av 1700-årene.

Kroktind-h. (fig. e) hadde også trekantet ramme, men her var tindene krumme og spisse. Fra 1830-årene ble denne h.typen svært vanlig i leirjordsområdene på Østlandet. En større svensk variant, *kloss-h.*, ble også tatt i bruk ca. 1850, vesentlig i Østfold. I enkelte av dalene østafjells, særlig i Valdres og Gudbrandsdalen, fikk kroktind-h. omkring 1850 en særskilt utforming, kalt *risp* eller *klobasse* (fig. f). På enkelte gårder erstattet dette redskapet både plog og h.

Ny premiekonkurranse finner du annet sted i bladet.

Fra Asker og Bærums Budstikke 9.09.1903:

Kraft til Slemmestad

Etter at det i et par uker har vært prøvedrift, vil Kykkelsrud-anlegget kunne begynne leveranser av elektrisk kraft til Slemmestad Cementfabrik. Avstanden er ca. 90 km fra Kykkelsrud i Askim til Slemmestad og dette er det største og teknisk sett mest inte-

ressante anlegg for kraftoverføring i Europa. I begynnelsen av året 1900 ble det sluttet kontrakt med det kjente tyske firma Elektricitäts Actiengesellschaft Schuckert & Co i Nürnberg, som har utført samtlige arbeider og også skaffet kapital til prosjektet.

HISTORIELAGS-FOLDER

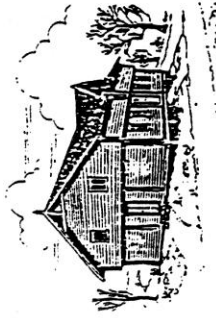
På midtsidene gjengir vi en forminsket utgave av en presentasjonsfolder historielaget har fått trykket. Den består av et foldet A4-ark og er praktisk f.eks. ved verving av nye medlemmer i laget.

Hvis du vil ha noen eksemplarer av folderen for utdeling blant venner og kjente så ta kontakt med noen i lagsstyret eller med Bygdemagasinet.

Ole

KORMAGASINET

Røyken Historielag's bygdemuseum

Røyken historielag har overtatt og restaurert kommunens gamle kornmagasinbygning på Grette i Midtbygda.

Offisiell innvielse fant sted 14. juni 1987.

Bygningen har en grunnflate på vel 130 m². I første etasje er innredet to møterom, kjøkkenavd., garderobe og toaletter. I annen etasje er vårt første bygdemuseum etablert.

Huset eies av Historielaget og har også Røyken Kunstforening, Frivillervisingen i Røyken og Hurum, samt Raukvin Rotary som sine faste leietakere.

Forøvrig leies huset ut til foreninger og lag, samt medlemmer ved spesielle anledninger.

Røyken Historielag

Formål:

- Verne om bygdas kulturminner
- Samle sagn, muntlige tradisjoner m.v
- Registrere og verne om forminner
- Skaffe bygdas skoler lokalhistorisk stoff
- Holde bygdestevner
- Gi ut lokalhistoriske skrifter m.v
- Bidra til utgivelse av en ny bygdebok for Røyken

Bli kjent i bygda

Gjennom markvandring og andre utflukter blir du kjent med bygda og dens fortid. "Oldtidsmarsjen"

Gullaug - Stemmestad ble avviklet for første gang 18/9 - 88.

Laget passer for alle aldersgrupper fra skoleelever og oppover, nyinnflyttere så vel som "gamle røykenbøringer".

Lokalhistoriske skrifter

Årbøker gis ut med visse mellomrom, og fra 1985 har laget gitt ut eget medlemsblad "Bydemagasinet" med tre nr. pr.år.

Slekthistorie

Laget har en egen avdeling for slekthistoriske spørsmål.

Kontaktperson er:

Gustav Kirkerud, 3470 Stemmestad Tlf: 03/28 15 43

Asbjørn Westermann, 3440 Røyken Tlf: 03/28 46 09

Medlemstall

Laget hadde 25 medlemmer ved stiftelsen i 1966.

Ved 25-års jubileumet i 1991 var medlemstallet ca. 360.

Røyken historielag

stiftet 1966

— verner om
kulturminner
i bygda vår —

Røykens kulturpris 1987

Røyken Historielag ble hedret med Røykens kulturpris i 1987 for sin store innsats i bygdas kulturliv.

Overrekkelser ble foretatt av ordfører Jacob Wahl i forbindelse med innvielsen av Kornmagasinet 14. juni 1987.

Medlemskap

Hvorfor ikke være med å dele vår kjære hobby?

Et medlemskap i Røyken historielag koster for tiden bare 75,- kroner året. Du får medlemsblad og en rekke tilbud om aktiviteter. Det er bare å velge og vrake.

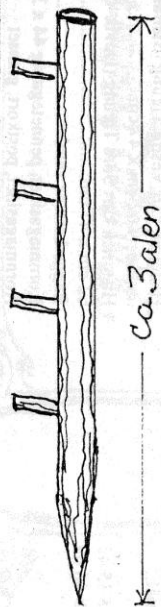
Det er lett å bli medlem. Send noen ord til Røyken Historielag, Boks 505, 3440 RØYKEN.

Laget selger:

Årbok 1970.....	48 sider	Utsolgt
" 1971.....	48 "	25,- kr
" 1972.....	37 "	25,- kr
" 1976.....	64 "	25,- kr
" 1980.....	69 "	25,- kr
" 1983.....	72 "	25,- kr
" 1986.....	44 "	25,- kr
" 1989.....	60 "	25,- kr
Årbok 1971 - 1989 samlet.....		150,- kr
Vestbygda gjennom tidene og Spikkestad		
Vel gjennom 50 år (1974).....	127 "	25,- kr
Historisk kart Vestre Treung (Stemmestad - Nærnes-		
området) 62 cm x 47 cm.....		25,- kr
Historisk kart Søre Treung (Høvik - Bestonområdet)		
62 cm x 47 cm.....		25,- kr
Begge kartene samlet.....		40,- kr
Kornmagasinet, pennetegning 44 x 32 cm		75,- kr
Kornmagasinet, postkort, glanset		
fargerykk 21 x 15 cm.....		5,- kr

Premiekonkurranse

Premiekonkurransen denne gang går ut på å finne navnet på gjenstanden som er vist på tegningen. Men om du ikke kjenner navnet godtar vi også en løsning som går ut på å beskrive hva gjenstanden ble brukt til.

Muligens er oppgaven vanskelig. Derfor vil vi gi litt hjelp:

Som det fremgår av tegningen er gjenstanden ca. 3 alen lang. Den er i sin helhet forarbeidet av tre. I Røyken vet vi at denne typen fortsatt var i bruk i begynnelsen av dette hundreåret, om enn i beskjedent omfang.

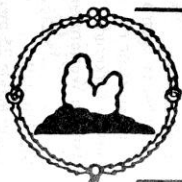
Løsningen sender du til:

Bygdemagasinet,
Krystallveien 37,
3478 Nærnes

innen utgangen av januar -93.

Blant de riktige løsninger som er kommet til redaksjonen innen fristens utløp trekker vi to vinnere. De heldige får en liten premie i lokalhistorisk stil tilsendt i posten.

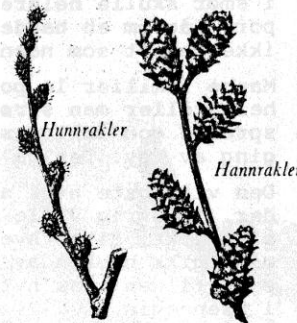
L Y K K E T I L

RØYKEN HISTORIELAG

har 437 medlemmer

En tønne pors – til hva?

Pors er en lav busk med rødlige, opprette grener og ustilkede, grågrønne blad med fine tenner i spissen. Hele busken har sterk duft. Den blir 50-100 cm høy og blomstrer på bar kvist i april-mai.

Even Kjekstad, som levde på første halvdel av 1600-tallet, må ha vært en svært holden mann. I 1645 eide han foruten Kjekstad, også gods i 15 andre gårder.

Da han døde i 1650 ble enken -Ursulla Hansdatter- betegnet som bygdas rikeste kvinne. Hun ble forøvrig et godt parti for sognepresten i Røyken, Hans Gudbrandelius som var enkemann. Men -akk- presten og senere hans stesønn satte etter hvert de store verdier over styr.

- - - Men, hva har så dette med overskriften på artikkelen å gjøre?

Jo - i en studie av skattematriklen fra året 1647 for Høland fant vi at brukeren av gården Lund i Høland skulle betale bl.a. 1 tønne pors til Even Kjekstad i Røyken. Lund må ha vært en av de 15 gårdene Even Kjekstad eide, helt eller delvis.

Pors er i dag en svært lite påaktet buskplante. Men i gamle dager hadde den allsidig anvendelse. De harpiksholdige bladene har en meget sterk aromatisk duft. Derfor ble pors brukt til å holde lus, lopper og møll borte. Og hengte man opp noen porskvister i fjøset tiltrakk de seg fluene slik at buskap og budeie fikk triveligere forhold.

I noen grad hadde også pors medisinsk anvendelse. Pors virket blodstansende, urindrivende, den styrket magen og tørket ut øreverk om en dryppet noen dråper plantesaft i øret. Og, om ikke dette er nok, knuste porsblader blandet i smør skulle helbrede skabb. Ellers var det bra å bade i pors-låg om en hadde gikt. Alt dette til tross: Pors ble ikke regnet som noen "stor" medisinsk plante.

Mange familier la porsblader på ovnen når det stundet til helg, eller man strødde porskvister ut over gulvet. Dette spredde god lukt i stua. Pors ble også mye brukt til farging av tøy. Den ga en meget pen gul farge.

Den viktigste bruk av pors har uten tvil vært som ølkrydder. Forøvrig ville mange ha det til at porsølet ble svært sterkt. Etter hvert som humle kom i bruk som øltilsetning gikk bruken av pors tilbake. Selv den dag i dag er pors til en viss nytte, men nå som krydder i likører og i brennevin.

Pors er noe utbredt på myrområder over store deler av landet. Det viser de mange stedsnavn med pors-stavelse, f.eks. Porsgrunn og Porsanger.

Også i Røyken finnes navn med pors-tilknytning. F.eks. heter ei lita myr nedenfor Tretjern i Kjekstadmarka Porsmyr. Men i denne myra er det i dag bare beskjedne mengder tilbake av pors-planten. I myrene ved Iglertjern finnes derimot større mengder pors. Forøvrig skriver Anders Killingstad i bygdeboka fra 1928 at det vokser pors langs strandkanten i Røyken. Og trolig finnes den i beskjedne mengder mange andre steder i bygda.

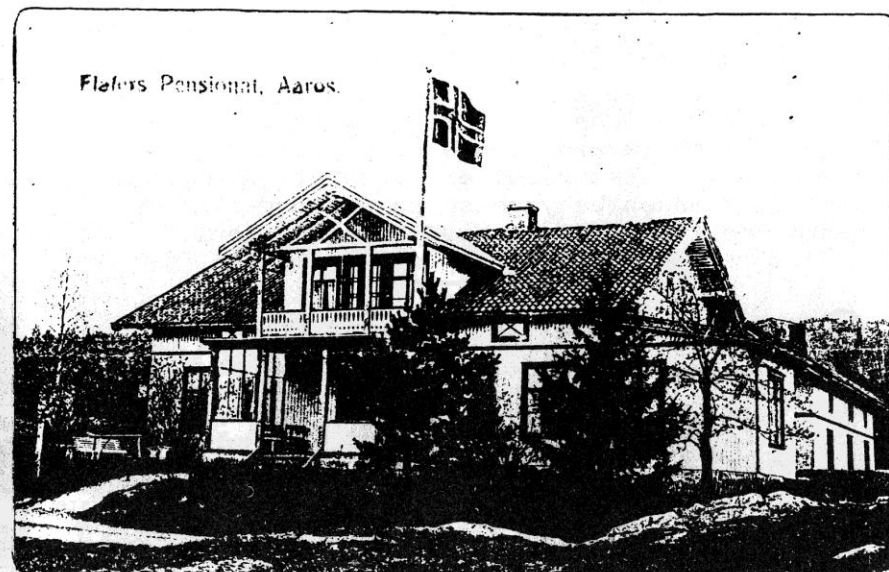
Når brukeren av gården Lund i Høland skulle samle en tønne pors må vi anta at det ikke dreide seg om hele planten, men bare blader og rakler. Og ei tønne var hele 139 liter. Dette ble mange dagsverk hvor også kvinner og barn kunne delta. I et annet dokument finner vi forøvrig at folkene på Lund lå i strid med naboeiendommen Skarrebøl om en skogteig som faktisk het Porsteigen.

Hvis noen av våre lesere har egne erfaringer om bruk av pors, eller annen viten på området, vil undertegnede sette pris på å bli kontaktet. Vi vil gjerne bringe slik lokal viten videre til våre lesere.

Ole Sønju

*****
 * Røyken historielags medlemsblad Bygdemagasinet gis ut *
 * tre ganger i året og sendes gratis til alle medlemmer, *
 * nabohistorielag samt en lang rekke institusjoner over *
 * store deler av landet. *
 *****

Hotellet i Åros

Flaters Pensionat, Åros ca 1917-18.

Dette postkortet er fra 1917-18. Vi har fått låne det av Sebjørn Nilsen, Tolvsrød.

Det var Fredrik Flater som drev pensjonatet omkring denne tiden.

Så vidt vi har forstått ble huset bygget av Gabriel Sebjørnsen Flater. Han var bygdas største skipsbygger. I følge bygdeboka bygde han ca. 50 seilskuter i årene 1844-91, de fleste i Åros. Bygningen skal bl.a. ha huset hans skipsbyggere. Senere drev sønnen Fredrik Flater pensjonat der. Hotellet, er forøvrig en annen betegnelse på stedet. Skysstasjonsvirksomhet hører også med. En periode hadde også doktor Nordby og tannlege Hovring tilhold i huset de dager de hadde kontortid i Åros.

Høsten 1991 var det stor gammeldags lensmannsauk-

sjon over utstyret i det tidligere pensjonatet. "Her har tiden stått stille i omtrent et halvt hundre år", sa lensmann Roy Larsen som åpnet auk-sjonen som gikk over flere dager.

I 1991 kjøpte Røyken kommune stedet for 255.000 kroner. Bygningene var i meget dårlig forfatning, og da Riksantikvaren mente at bygningene ikke hadde antikvarisk verdi er de revet. Kommunen har planer om annen bebyggelse på den 8 mål store tomta ved Ivers vei på høyden bak kirken.

Ole

Gamle bilder vekker minner

På omslaget av Bygdemagasinet nr. 21 gjenga vi et gammelt foto fra Røyken sentrum. Det viste ei smie med hester, vogner og mann-skap utenfor.

Bildet vekke til live barndomsminner for 84-årige Martha Johansen på Fagerstrand. Da hun fikk se bildet hos familie i Åros kom hun ihu en episode som skjedde for 74 år siden og som hun har tenkt på ofte siden. Martha Johansen ble født på gården England, men vokste opp i Åros. En dag var det kommet en pakke med krabber fra Sør-landet til familien. Martha fikk låne hesteskys av faren og sammen med noen andre barn kjørte de fra Åros til Røyken jernbanestasjon for å hente pakka. Men da de kom til den gamle smia i dalbunnen i Røyken stoppet hesten og den nektet plent å fortsette. Barna visste ikke hva de skulle gjøre, men smeden fikk se dem og han kom ut. Han fant en del barkvister eller andre kvister og la dem tvers over veien foran hesten. Dermed ruslet hesten villig videre de par hundre metrene opp til stasjonen. Og på hjemveien gikk alt greit.

Martha Johansen har mang en gang undret seg over denne episoden. Kanskje hesten kjente smeden og gjerne ville hilse på ham? - Eller var det noe galt med skoningen?

I alle fall, det var en klok hest, minnes Martha.

Martha forlot Røyken-bygda i 1928 da hun giftet seg og flyttet over fjorden til Fagerstrand. Der har hun bodd siden.

Ole

Fra Asker og Bærums Budstikke 31.10.1900:

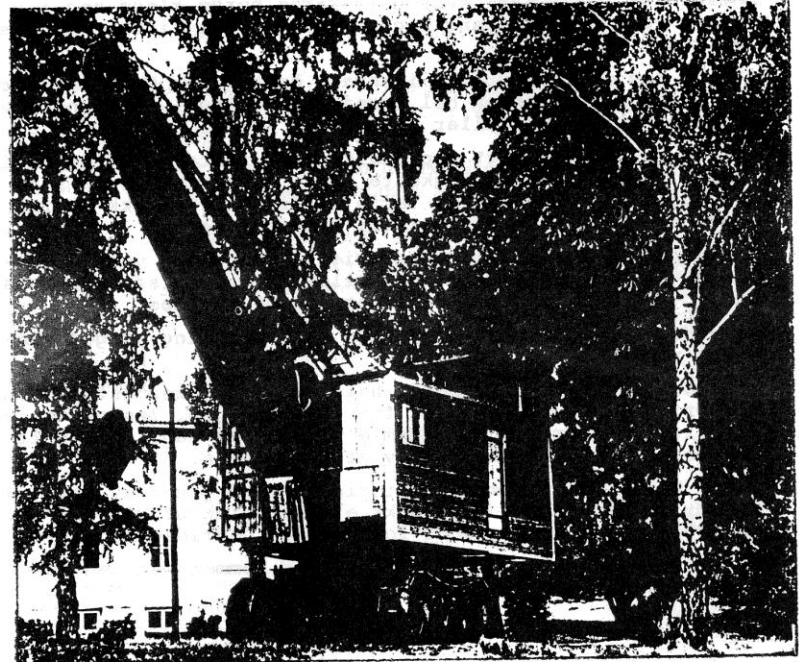
Heggedal og Omegns Privatbank

Med dette navn stiftedes søndag en ny bank, som skal ha sete i Heggedal. Innbyderne til dette foretagende, bruksbestyrer Foss, lærer Rustøen og landhandlerne N. Yggeseth og M. Olsen, hadde i sin tid utstedt innbydelse til aksjetegning og utarbeidet lovene.

Deres bestrebelser var blitt kronet med hell, og det fastsatte antall aksjer 100 stk á 50 kr, ble snart tegnet. Ved møtet søndag ble opplyst at det var tegnet 108 aksjer av 91 aksjonærer, hvorav nær halvparten var fra Røyken.

I Slemmestad:

GRAVEMASKIN ANNO 1927

I Bygdemagasinet nr. 23 gjenga vi en artikkel som Cato L. Christoffersen hadde skrevet om en antikvarisk gravemaskin som er bevart i tilknytning til Cementmuseet i Slemmestad.

Vi tatt et foto av maskinen og vi håper det vil få en brukbar gjengivelse i trykkeprosessen.

Hvis du vil studere maskinen nærmere så er den lett å finne like inntil gjennomkjørsveien i det gamle Slemmestad sentrum.

OLDTIDSMARSJEN

I motsetning til i 1991 hvor deltakerne burde kledd seg i våt-drakter, var vi denne gang begunstiget av det fineste høstvær-et en kunne ønske seg.

Dette ga seg da også utslag i antall deltakere. Hele 168 personer gjennomførte enten hel marsj fra Gullaug, eller halv marsj fra Gullaug til eller fra Røyken kirke.

Langs løypa var det satt opp skilter som fortalte om historiske fakta knyttet til det enkelte sted. Forøvrig ble en stor del av deltagerne guidet av Terje Martinsen. De fikk en fin innføring i historien knyttet til Oldtidsvegen.

Deltagerne ble også tilbudt materiell føde under vegs. Saft og vann ved Kvestad, kaffe og boller av Sanitetsforeningens kvinner ved Grodals-mølla og ertesuppe på Sør-Bøe.

Sverre Hella demonstrerte dessuten tømrebrenning på god gammeldags vis.

Løypa var denne gang forlenget helt frem til Slemmestad havn, det opprinnelige utgangspunkt for Oldtidsvegen. Innkomsten var lagt til uteserveringen ved Gamle Slemmestad Pub. Et ideelt sted hvor deltagerne slappet av etter marsjen.

Når det kan rapporteres at Historielaget på grunn av salg av årbøker, merker, kaffe m.m. fikk et økonomisk utbytte på ca. kr 2.000.-, sier vi oss godt fornøyd med Oldtidsmarsjen -92.

Vi tar sikte på å fortsette i årene som kommer med den samme trase. Nye innslag forberedes langs løypa.

C.L.C.

HVEM GÅR TIL GULL?

For å være fortjent til Oldtidsmarsjens gullmerke må man gjennomføre 5 ganger.

Siden marsjen høsten -92 ble arrangert for 5. gang, vil vi her få gi en ekstra honnør til de som har deltatt alle gangene. Det er:

- Ingeborg Gjersøyen,	Spikkestad
- Jenny Gjersøyen,	Spikkestad
- Trine Gjersøyen,	Spikkestad
- Brita Gulliksen,	Åros
- Lillemor Svendsen,	Spikkestad
- Odd Svendsrud,	Slemmestad

Her bør sannelig mennene skjepe seg. Kanskje blir det bedre i -93? I allefall er det 5 menn blant de 9 som har gått 4 ganger.

C.L.C.

Kildeskrifter til slekts- og lokalhistorie i Røyken

I Røyken historielags årbok 1983 ble det gjen-gitt en fortegnelse over lokale kildeskrifter for Røyken og hvor materialet var å finne.

Historielaget har fått svært mange nye medlemmer siden den gang. Derfor gjengir vi fortegnelsen nedenfor:

I sentralbiblioteket i Røyken rådhus finnes mikrofilm over bøker som er nevnt her. Biblioteket har også leseapparat for filmen.

Kirkebøker	6 stk.	1701-1832	Film HF	372-374	3 ruller
Tingbøker	38 stk.	1655-13/12 1700	Film PF	1106-1109	4 ruller
Pantebøker	6 stk.	1701-1809	Film HF	557-562	6 ruller
Panteregister ...	6 stk.	1691-1809	Film PF	140-141	2 ruller
Folketellingen ..	1 stk.	1801	Film PF	510	1 rull
Folketellingen ..	1 stk.	1865	Film HF	43	1 rull
Folketellingen ..	1 stk.	1900	Film NO	414-415	1 ruller

Folketellingen fra 1801 har også fornavnregister. Papiravskrift i Historielagets arkiv.

Kirkebøker etter 1832 oppbevares i Statsarkivet i Oslo, sperrefristen på disse er 70 år.

Norsk Pedagogisk Studiesamling, Bankplassen 3, Oslo:

J. Neumann: Beretning om hvad Foranstaltninger Præsten herr Holst har gjort til Skolevæsenets fremme i Røgen Præstegjeld.
Egeria, Kbh. 1806, bind 2, I. s. 21-38.

Universitetsbiblioteket:

«Love for Hjelpe-Selskabet i Røgen Sogn, oprettet 1811. Chr. 1812.

J. Crøger: Til hver Quinde og Mand i hele Røgen Præstegjeld fra deres nu her indsatte og nylig hidkomne Sogneprest, Crøger. Drammen 1826. 23.s.
I «Dølaminne» 1924: Riksarkivet sine diplomer vedk. egedomar m.m. i Buskerud fylke.

Klæstad, H.: Landslotspørsmålet med særlig henblik på forholdene i Oslo-fjorden. Norsk Fiskeritidende 1925 s. 176-188.

Steinnes, A.: Tiendeuppgåvene i biskop Eysteins jordebok. N.B. 1931/35.
Slemmestad Arbeiderforening 1896-1921. En kortfattet historie over foreningens tilblivelse og dens virksomhet i 25 år. - Drammen 1921.

Slemmestad Arbeiderforening 75 år. - 1971, illustrert.

Einar Slåtto: Røkens Bank A/S 100 år. Harald Lyche & Co.

Aktieselskabet Christiania Portland Cementfabrik 1892-1942. Utgitt av selskapet.

Innhold i tidligere årbøker:

1970 (Utsolgt)

Historielagets årbok, av Thorleif Nilsen.
 Tanker om bygdehistorisk gransking, av Hans Graff.
 Registrering av gamle gjenstander, av Astrid Kverum.
 Sag- og kvernstøer i Vestbygda, av Bernt B. Svendsen.
 Kjona på Brøhold, av Bernt B. Svendsen.
 Myntfunnene på Brøholt, av Bernt B. Svendsen.
 Kort beskrivelse over Røgen Præstegjeld, av Povel Chr. Holst 1745.
 St. Michaelskirken i Røyken, av Odd H. Sandlund.
 Litt om gamle steinbrudd i Røyken, av Arthur Aaberg og Odd. H. Sandlund.

lover for Røyken historielag.

Beretning om historielagets virke 1966–70.

Røykenvisen.

Røykensangen, av Anton Eckroll.

1971 Jernbanen i Røyken, av Ole Sønju.

Kremer-Marja, av Hans Graff.

Drenering og teglverksdrift i Røyken i 1860-årene, av Paal Kjekstad.
 Riv, sa Departementet, av Odd H. Sandlund.

En prestegårdshistorie, fra «Røyken bygd før og nu», av A. Killingstad.

Gården Store Åros i Røyken, av Odd H. Sandlund.

Åros-sangen, tekst og melodi av Gunnar Andersen.

Livet på en gård, av Astrid Kverum.

1972 Gravfeltet på Syltingli, av arkeolog Per Oscar Nybruget.

De gamle veiene, av Bernt B. Svendsen.

Barokkbordet fra Lingsom, av Astrid Kverum.

Altertavlen i Røyken kirke, av Odd H. Sandlund.

«Katrineåsen», av Odd H. Sandlund.

Hyggen arbeiderforening, av Ragnar Rørvik.

Russer-sølvet, av Hans Graff.

1976 Slemmestad før storindustrien, av Gustav Kirkerud.

Trasevalg og grunnavstøelser for Christiania–Drammen Jernbanen, av Ole Sønju.

Borgen, av Bernt B. Svendsen.

Røkens Ungdomslag, av Odd H. Sandlund.

Røkens Skytterlag, av Odd H. Sandlund.

Ole Høilands hule, av Odd H. Sandlund.

Nytt fra Åros, av Bernt B. Svendsen.

Beretning 1972–76.

1980 Min livshistorie – bortsatt og på loffen, av Reidar Bergerud.

Fra Cementfabrikkens første tid, av Gustav Kirkerud.

Litt om Slemmestad i 1920-årene, av Gustav Kirkerud.

Et skifte på landsbygda i gamle dager, av Gustav Kirkerud.

Folkets Hus, foreningsliv og foreningshus, av Odd H. Sandlund.

Kirken i Middelalderen, av Bernt B. Svendsen.

Nytt om steinhuset i Åros, avdekking og datering, av Bernt B. Svendsen.

Røykenfanen fra 1658, av Bernt B. Svendsen.

Da løytnanten møtte frem på kirkebakken bare iført skjorte, av Rolf Rasch-Engh.

Røyken i den norske hær fra 18/1 1628 til 30/9 1940.

Etter at fortegnelsen ovenfor ble utarbeidet kan vi føye til:

Innhold i tidligere årbøker:

1983 Navn i marka og endringer, av Bernt B. Svendsen

Delegang mellom Røyken og Asker 24. juli 1408

Enkelte navn i skogen og deres opprinnelse, av Harald Kjekstad

Stokkermølla, av Terje Martinsen

Kalkovner i Røyken, av Bernt B. Svendsen

Skåningene på Slemmestad, av Gustav Kirkerud

Etablering av Cementfabrikken i Slemmestad, og miljøet

rundt den 1888–1913, av Erik Andresen

Grav – litt gårdshistorie, av Gustav Kirkerud

Gamle bilder – silhuetene av Røyken-presten 1743–1824, av

Bernt B. Svendsen

Kildematerialet for Røyken, mikrofilmer i Sentralbiblioteket

m.m.

Innholdsfortegnelse i tidligere årbøker

1986 Johannes Krøger, av Odd H. Sandlund

Den faste jordmortjenesten, av Terje Martinsen

Jordmødre i Røyken

Johannes Crøger, faksimilebok

1989 Slemmestads gårdshistorie, av Gustav Kirkerud

Fra middelalderen og fram til ca. år 1700

Nybygg og reparasjoner på Slemmestad anno 1702

Matrikkelen av 1723

De siste offiserer på Slemmestad

Paul Jørgensen og hans familie kommer til Slemmestad

Slemmestad – Ødegården

Rettssak mot Ole Jensen

Litt om Morberg, Kirkerud og Berger

En husmannskontrakt fra Slemmestad

Kongelig skjøte

Gårdhandel og kårkontrakt

Dølstua og Lille-Slemmestad

Ødegården og Store-Slemmestad

Avling, jordvidde, dyrehold m.m.

Lillelien

Nedre Slemmestad

Avjordnet, Odden, Skjeggerud

Etter Skåningenes overtagelse

Husmannsplasser m.m. i Slemmestad-området

Siri og Netta

Slutt på jordbruket i Slemmestad

Kilder

1992 Røyken Bondelag 100 år 1892–1992

De eldste lovene og medlemsfortegnelsen

Våre utfordringer, av styret i Røyken Bondelag

Høstgilde på Kjøgstad anno 1864, av Ole Sønju

Streiftog i protokollene, av Terje Martinsen

Intervju med tidligere bondelagsformann, Thorolf Stabæk, av

Odd H. Sandlund

Arbeidsdag hele uka, av Terje Martinsen
 Samtale med pensjonert jordstyresekretær Halvard Auvi, av Odd
 H. Sandlund
 Landbruket og industrien, av Gustav Kirkerud
 Rådhuset i Åkeren, av Ole Sønju
 Oversikt over styret gjennom 100 år

Fra mai 1985 har historielaget gitt ut bladet Bygdemagasinet, 24 i i tallet med den utgaven du nå holder i hånden. Disse inneholder i stor grad lokalhistorie som det er vel verd å ta vare på. Men det vil bli for omfattende å gjengi innholdet i alle disse i denne forbindelse. Dette vil vi eventuelt komme tilbake til ved en senere anledning.

For 50 år siden:

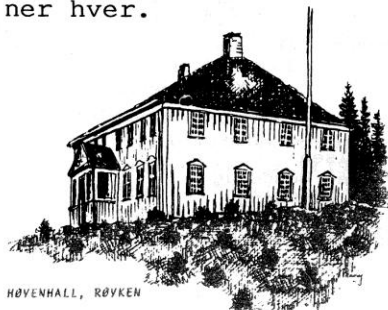
60 RØYKENBØRINGER BØTLAGT FOR DANS

I okkupasjonsårene 1940-45 var det forbud mot så mangt her i landet. Blant annet var det forbud mot dansetilstelninger.

Tilværelsen kunne ofte bli noe trist i denne tiden. Derfor var det kanskje ikke så rart at et par ungjenter dristet seg til å invitere en del jevnaldrede til et sammenskuddsball på Høyenhall en gang i 1942. Vi skal heller ikke se bort fra at gleden over å kunne trosse nasimyndighetene kan ha vært en medvirkende årsak.

Hvordan selve ballet forløp vites ikke, men etterpå ble det politianmeldelse for de 60 festedeltakerne.

I mai samme år ble samtlige 60 bøtlagt. De to jentene som hadde tatt initiativet til festen samt musikken ble ilagt 25 kroner hver i bot, mens de øvrige festedeltakerne slapp med 10 kroner hver.

det var på Høyenhall
 det skjedde - - -

Nye medlemmer

Etter at redaksjonen av Bygdemagasinet nr. 23 ble avsluttet 20. august -92 har følgende meldt seg inn i Røyken historielag:

Storstein, Astrid	3440 Røyken
Storstein, Bjarne	3440 Røyken
Grette, Jon G.	3440 Røyken
Lofstad, Dan	3440 Røyken
Jacobsen, Erik	3478 Nærnes
Nordbø, Olaug Ecroll	3478 Nærnes
Selvik, Kåre	3478 Nærnes
Lie, John	3442 Hyggen
Lyngra, Randi og Alf J.	3442 Hyggen
Barskind, Anna Syse	3477 Båtstø
Engen, Turid Jordan	3477 Båtstø
Thune, John	3440 Røyken
Haug, Unni	1360 Nesbru
Morberg, Sten Kr.	1360 Nesbru
Larsen, Irene Heyerdahl	1370 Asker
Rekstad, Jorunn Vindenes	3440 Røyken
Langeland, Gunvor	3440 Røyken
Aasgaard, Martin	3440 Røyken
Karlsen, Kent	3474 Åros
Karlsen, Rune	3474 Åros
Wang, Jarl	3470 Slemmestad
Engbretsen, Arne	3470 Slemmestad
Engerdal, Kristian	3470 Slemmestad

Vi ønsker dere alle hjertelig velkomne som medlemmer i Røyken historielag.

Ole Sønju

JULEGILDE

Med julegilde -92 kan Røyken historielag nok en gang notere seg for en vellykket tilstelning i Kornmagasinet. Dette var fjerde året på rad, og det var tredje gang at professor Olav Bø var vår foredragsholder. Denne gangen tok han for seg Draumkvædet som tilhører noe av den best bevarte middelalderlitteratur vi har i Norge.

Olav Bø's store fortellerevne gjorde Draumkvædet til en "ny opplevelse" for tilbørerne -ca. 60 i tallet. Med underholdning av "Kaos" -noe som også er blitt en tradisjon på julegildene-utlodning og servering ble julegilde også denne gang en fulltreffer. At Anne-Grete Graff hadde tatt med et kjempestort veggteppe med motiv fra Draumkvædet bidro til å skape den rette stemning.

Ole

April 1914

Røkens fortsættelsesskole avsluttet sit første kurs med officiel prøve den 23de ds. En flerhet av elevenes forældre samt skolens tilsynsutvalg var fremmøtt. Tidligere var avlagt skriftlig prøve i regning og norsk efter opgaver av tilsynet, og under dettes kontrol. Saavel de mundtlige som skriftlige prøver var gennemgaaende meget tilfredsstillende. Fra dem, som har staaet skolen nær, er det et almindeligt ønske at faa skolen igjen næste kursus paa samme sted.

GAMMEL BEBYGGELSE:

Dauerud

I vår serie "Gammel bebyggelse" presenterer vi denne gang en bygning fra vår nabobygd Lier. Men huset ligger bare noen hundre meter fra kommunedirektoratet mot Røyken. Tidligere hadde også stedet postadresse Spikkestad.

Vårt foto på neste side viser våningshuset på Dauerud gård omkring siste århundreskifte. Fotograf er Rud, Spikkestad, og negativet er på en stor glassplate.

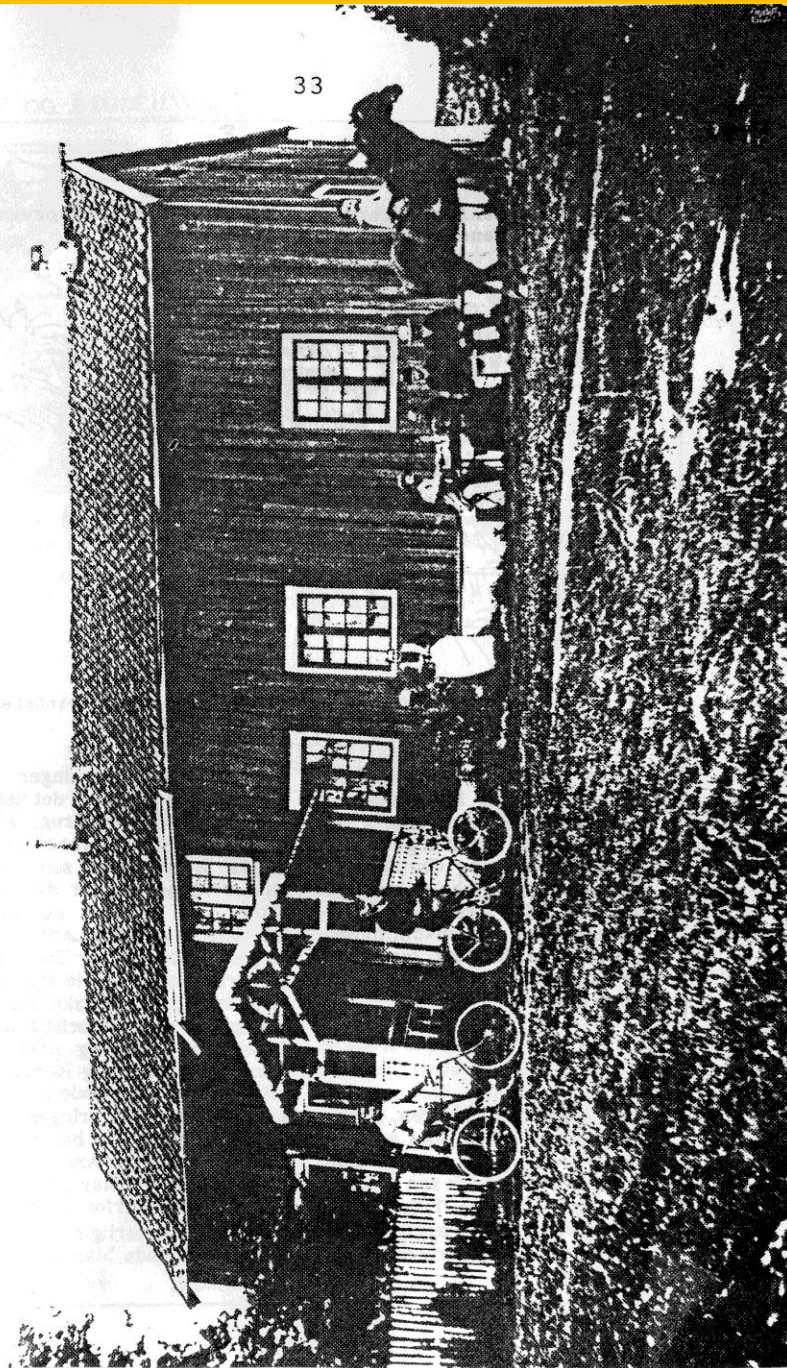
Om gården Dauerud leser vi følgende i boka "Norske Gardsbruk" som kom ut i 1948:

Dauerud gnr. 119, bnr. 1. Postadresse: Spikkestad. Skyldmark 2,97. Dyrket jord 60 dekar (sandmold), produktiv skog 40 dekar. Våningshus bygd på 1600-tallet, uthus gammelt. Branntakst kr. 24 000.- 1 hest, 5 kyr, 2 ungdyr, 60 høns. Garden har vært i ætta om lag 250 år. Eier tok over i 1943.

Eier: Kristian Heen født 1911, pleiesønn av Peter Grøstad og Kristi født Skramstad. - Slutt sitat -

Som vi ser av fotografiet er dette en laftet bygning som er panelt.

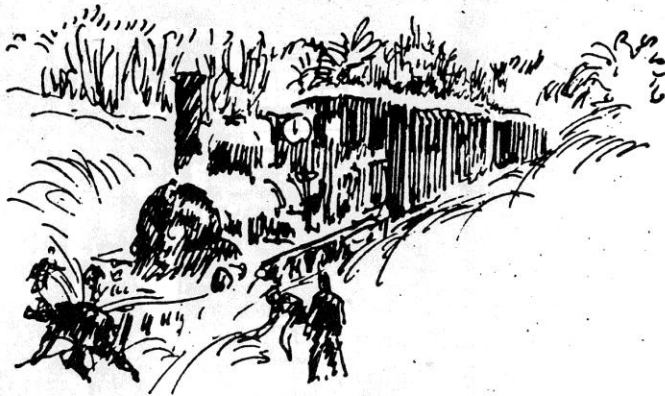
Mon tro om det i Røyken finnes trebygninger fra 1600-tallet? Hvis du mener så er tilfelle, så ta kontakt med Bygdemagasinet.

mer sne

Artiklen nedenfor refererer seg til hovedstadspressen slutten av januar 1875.

Store snømengder stoppet togtrafikken gjennom Røyken vinteren 1874-75.

Paa Vestbanen er Trafiken stoppet imellem Drammen og Asker Station paa Grund af Snemængder, derimod gaar Tog imellem Asker og Christiania. Paa Østbanen er hele Trafiken indstillet. Man forsøgte at gjøre Banelegemet fremkommeligt ved Hjælp af Sneplog, men den kom ikke længere end til Bryn Station.

☆

Til Jernbanedirektøren, Grosierer Knud Graah. Det er kun alt for velbekjendt, at Fjorden indtil Drøbak nu er saa tilfrosen, at al søværts Tilførsel af Kul og Ved for indeværende Vinter er vanskeliggjort, medens

Christianias Forsyninger af Stenkul, paa Grund af det usædvanlige stærke Forbrug, allerede skal være medgaaet. De af Byens Indvaanere, som ikke have forsynet sig for den hele Vinter, er saaledes nu alene henviste til den fra Landet indkommende Ved og Torv. Det er derfor for den hele Bye bleven en Sag af maaske største Vigtighed, at Tilførselene med Jernbanen lettes og paaskyndes. Men Hoved- og Kongsvingerbanen er ingenlunde tilfredstillende disse Fordringer, idet der i Regelen ikke har kunnet erholdes det halve Antal Vogne, af hvad Behovet har udkrævet. Det henstilles derfor til Jernbanedirektøren snarlig at afhjælpe den stedfiintende Mangel.

BANKEN OG BYGDENAVNET

Også for 1993 har Den norske Bank bestilt annonser i samtlige utgaver av Bygdemagasinet. Det er vi glade for fordi banken på den måten støtter vårt arbeide med å ta vare på bygdas historie. DnB -som er en videreføring av den gamle Røyken-banken- og historielaget har på sett og vis noe felles. Se bare på bankens første symbol her i bygda. Det forteller mye Røyken-historie. MYRAHVARF, bygdenavnet fra 12-1300-tallet, REYKIN fra tidlig middelalder, RØGEN fra dansketiden og RØKEN fra omkring 1850. Bygda fikk sitt nåværende navn RØYKEN 15. april 1917.

PLASSERINGSKONTO

10,5%

Plasseringskonto i Den norske Bank er som navnet tilsier en gunstig måte å plassere pengene dine på.

For å opprette Plasseringskonto må du ha minimum 100.000 kroner. Dersom innstående reduseres til under 100.000 kroner, får du automatisk rentebetingelser som for Høyrentekonto. Det er ingen bindingstid, og fjorårets renter samt uttak over 50.000 kroner er alltid gebyrfrie. For mindre uttak er det 4% uttaksprovisjon. Plasseringskonto kan kun opprettes for personkunder.

Kontakt oss, så får du nærmere informasjon og all nødvendig hjelp.

Den norske Bank

Vi har mulighetene Du har valget.